

GENÇ
ERKEK
PSİKOLOJİSİ

Psikolog **TUNCEL
ALTINKÖPRÜ**

Psikolog Tuncel ALTINKÖPRÜ

Yazar, 1946 yılında İstanbul'da doğdu. Beyazıt Beşinci İlkokulu, İtalyan Ortaokulu ve Pertevniyal Lisesini bitirdi. Ardından girdiği İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümünden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Umumi Psikoloji (tezli), Tecrübi Psikoloji, Felsefe ve Çapa Tıp Fakültesinden Psikiyatri sertifikalarını aldı.

1971 yılında Altınköprü Yayınevi'ni kurarak, kendi eserlerini bu yayınevi bünyesinde yayınlamaya başladı. Bugün çeşitli konularda yayınlanmış kırkı aşkın telif eseri bulunmaktadır. Kimi dergilerde yayınlanan makalelerinin yanı sıra, çocuk eğitimi ve edebiyatı alanında çok sayıda çalışması vardır.

Kurucu ortaklarından olduğu İlgi Yayıncılık ve Güçlü Yayıncılık bünyesinde de Türk yayın hayatına hizmet eden yazar, yirmi yıl Ders Kitapları Anonim Şirketi'nin tasarım ve yayım müdürlüğünü sürdürdüktan sonra emekli olmuştur. Yazarlık yaşamını hâlen; psikoloji, eğitim ve çocuk edebiyatı alanlarında Hayat ve Çilek Yayınları'nda sürdürmektedir. Yazarın adı geçen yayın markalarımızdan edinebileceğiniz eserleri şunlardır:

Hayat Yayınları'ndan

- Şahsiyet Analizi
- İnsanı Tanımada Yazı ve Karakter
- İnsanı Tanımada Beden Yapısı ve Karakter
- Karakter Bilim ve İnsan Tanımada Testler
- Çocuk Psikolojisi
- Genç Kız Psikolojisi
- Genç Erkek Psikolojisi

Çilek Kitaplar'dan

- Kral Aslan Masallar Dünyasında
- Kral Aslan Kara Korsan'a Karşı
- Büyük Tufan
- Hayvanlar Dünyasından Masallar
- Çocukları Büyüten Masal Kitabı
- Çevre Masalları (8 Kitap)

Ufaklık Serüven Peşinde Dizisi

- Batık Kent'e Yolculuk
- Ateş Kent'ten Kaçış
- Bizans'ın Gizli Hazinesi
- Uzayın Tutsakları
- Hayalet Gemi
- Kızıl Ejder
- Yedi Belâ Çetesi
- Korkunç Tuzak
- Efsaneler Gezegeni
- Katil Kim?
- İstanbul'da Tehlike
- Pirî Reis'in Hazineleri
- Kayıp Prens
- Büyük Soygun
- Çin Seddi'nin Ötesinde
- Oyun İçinde Oyun
- Altın Maske

İÇİNDEKİLER

Sunuş	11
-----------------	----

Bölüm 1 Anneler, Babalar ve Oğullar

Bir Erkek Çocuk Büyütmek	15
Bu Çocuğa Neler Oluyor Böyle?	17
Anne ve Babaların Sorumluluğu	22

Bölüm 2 Çocuklarımızı Nasıl Yetiştirmeliyiz?

Bütün Genç Erkekler Önce Birer Çocuktular	29
1. Çocuğu Tanımak ve Anlamak	31
2. Çocuğa Tam Bir Güven Duygusu Aşlamak	36
Bir Güvensizlik Kaynağı Olarak Televizyon	38
Masal ve Öykülerde Güven Sarsıcı Ögeler	39
3. Çocuğu Bilinçli Bir Sevgi ve Şefkatle Büyütmek	39
4. Çocuğun Kendini Geliştirebileceği Bir Ortam Sağlamak	42
5. Çocukla Doğru İletişim Kurmak	43
Çocukları Anlamak, Duygularını Paylaşmak	44
Övgü ve Eleştirileri Davranışlara Yöneltmek	47
Sarsıcı ve Yıkıcı Eleştirilerden Kaçınmak; Eleştirilerde Yapıcı, Onarıcı ve Yönlendirici Olmak	51
6. Doğru Model Olmak, Doğru Modeller Sunmak	52
Çocuk Yetiştirirken Neler Yapmalı, Nelerden Kaçınmalı?	55

Bölüm 3 Oğlunuzun Büyüme Serüveni

Çocuklar Ne Zaman ve Nasıl Erkek Olur?	61
Erkeğe Özgü Biyolojik Yapı	69
Erkeğe Özgü Beyin Yapısı ve Zihinsel Özellikler	72

Erkege Özgü Heyecansal Yapı ve Sosyal Eğilimler	75
Davranışa Yön Veren Heyecanlar	80
Heyecanların Kaynağı, Sınıflandırılması ve	
Heyecansal Yapının Özellikleri	80
Heyecansal Tipler	82
Genç Erkeğin Yaşamında Heyecanların Yeri ve Önemi	85
Gençlerde Heyecan Olgunluğunun Kazanılması	87
Cinsel Kimliğin Kazanılmasında ve Kişiliğin	
Yapılanmasında İç Salgı Bezlerinin Etkileri	92
Hipofiz Salgı Bezi	93
Timüs Salgı Bezi	95
Epifiz Salgı Bezi	96
Tiroit Salgı Bezi	96
Paratiroit Salgı Bezleri	98
Pankreas Salgı Bezi	98
Böbrek Üstü Salgı Bezleri	99
Gonat Salgı Bezleri ve Cinsel Kimliğin	
Kazanılmasındaki Önemi	100
Cinsel Kimliğin Kazanılmasında Sosyal Etkilerin	
Rolü ve Önemi	104

Bölüm 4

Bio-Psiko-Sosyal Yönleriyle Çocuklarda

Önergenlik Dönemi

Gençlik Döneminin Evreleri ve Önergenlik	111
Önergenlik Döneminde Yaşanan Fizyolojik	
ve Biyolojik Gelişmeler	113
Önergenlik Çağındaki Erkek Çocuklarda Psikolojik Yapı	116
Önergen Erkek Çocuklarda Yetersizlik Kompleksi ve	
Yetkinlik İstemi	117
Önergen Erkek Çocuklarda Kendine Güven ve	
Güvensizlik İnkilemi	118
Önergen Erkek Çocuklarda Yalnız Kalma Eğilimi ve	
Düşseverlik	121

Önergen Erkek Çocuklarda Heyecanlar, Yarattığı Sorunlar ve Denetlenmesi	122
Önergen Erkek Çocuklarda Öfke, Yarattığı Sorunlar ve Denetlenmesi.	122
Önergen Erkek Çocuklarda Korkular, Yarattığı Sorunlar ve Denetlenmesi.	125
Önergen Erkek Çocuklarda Sevgi, Yarattığı Sorunlar ve Denetlenmesi.	129
Önergen Erkek Çocuklarda Sosyal İlgiler	132
Önergen Erkek Çocuklarda Aile İlişkileri	137
Önergen Erkek Çocuklarda Okul Sorunları	145
Önergen Erkek Çocuklarda Cinsel Sorunlar ve Cinsel Eğitim	152
Erkeklerde Cinsel Boşalma Nedir?	163
Gece Boşalması ya da Islak Düş Nedir?	164
Kendini Tatmin ya da Mastürbasyon Nedir?	164
Erkeğin ve Dişinin Cinsel Yapıları Nasıldır?.	165
Cinsel İlişki Nedir?.	167
Çocuk Nasıl Oluşur?.	167
Bebek Nasıl Doğar	170
Âdet Görmek Ne Demektir ve Kızlar Niçin Âdet Görürler?	171
Çocuk Olacağı Nasıl Bilinir?	172
Çocuklar Neden Anne ve Babaya Benzerler?.	172

Bölüm 5

Bio-Psiko-Sosyal Yönleriyle Erkek Çocuklarda Erinlik Dönemi

Erinlik Döneminde Yaşanan Biyolojik ve Fizyolojik Gelişmeler	175
Kazanılan Cinsel Kimlik ve Bunun Erkek Çocuklar Üzerindeki Etkileri.	178
Erinlik Döneminde Psikolojik Yapı.	182
Erinlik Dönemi Çatışmaları	187
Erinlikte Yalnızlık Kaygısı, Evden Kaçma ve İntihar	190

Erinlik Dönemindeki Genç Erkeklerde Sosyal İlgiler	195
Erinlikte, Erkekler Dünyasında İlişkiler	196
Erinlikte, Genç Erkeklerle Karşı Cins Arasındaki İlişkiler . .	201
Erinlikte, Gençlerle Aileleri Arasındaki İlişkiler	205
Erinlikte Karar Verme Sorumluluğunun Kazandırılması .	207
Erinlikte Para Kullanma ve Harcama Sorumluluğunun Kazandırılması	208
Erinlikte, Genç Yanlış Yapma Özgürlüğünü Tanımak ve Yapılan Yanlışlardan Ders Almasını Sağlamak	208
Gencin Yetişkin Kimliğinin Onaylanması ve Sorumluluk Bilincinin Kazandırılması	210
Oğullarımızı Yetiştirirken Sınırlar Niçin Gereklidir? . . .	213
İletişim Olmadan Asla.	216
Oğullarla Arkadaş Olmak	220
Erinlikte Zihinsel Gelişme ve Okul Sorunları	222

Bölüm 6

Bio-Psiko-Sosyal Yönleriyle Erkek Çocuklarda Ergenlik Dönemi

Ergenlik Döneminde Yaşanan Biyolojik ve Fizyolojik Gelişmeler	227
Ergenlik Çağındaki Erkeklerde Psikolojik Yapı.	229
Ergen Erkeklerde Temel Gereksinmeler	235
1. Fizyolojik Gereksinmeler	239
2. Güven Gereksinmesi	240
3. Sevgi Gereksinmesi	240
4. Saygı Gereksinmesi	241
5. Kendini Gerçekleştirme Gereksinmesi	241
Gereksinmelerin Karşılanmasında Temel Koşullar	242
Gereksinmelerde Doyuma Ulaşamama ve Sonuçları	245
Telâfi Mekanizmaları	246
Aşırı Telâfi	248
Özdeşleşme	248
Yerine Koyma	249

Düş Kurma	249
Yansıtma	250
Gerileme	250
Saplanma	251
Yüceltme	251
Aklileştirme	252
Onarma	252
İçetepme - Bastırma	252
Yalıtma	253
Aktarma	254
Yok Sayma	254
Tepki Oluşturma	255
Ergen Erkeklerde Aile İlişkileri	257
Anne ve Babalarla Oğullar Arasında Bağımlılığı	
Besleyen Tutum ve Davranışlar	260
Anne ve Babalarla Oğullar Arasında Bağımsızlığı	
Besleyen Tutum ve Davranışlar	262
Ergenlik Döneminde Genç Erkeklerde Sosyal İlişkiler	264
Gruplarının, Gençler Üzerindeki Etkileri	265
Gruplarının Olumsuz Etkilerinden Gençleri	
Nasıl Koruyabiliriz?	269
Ergen Erkeklerde Karşı Cinsle İlişkiler	273
Ergen Erkeklerde Madde Bağımlılıkları	280
Ergen Erkeklerde Nikotin Bağımlılığı	282
Ergen Erkeklerde Alkol Bağımlılığı	283
Ergen Gençlerde Uyuşturucu Bağımlılığı	285

Bölüm 7

Gençlik Çağı

Gençlik Çağının, Genç Erkekler İçin Taşıdığı	
Anlam ve Önem	291
Gençlik; Bedensel, Zihinsel ve Tinsel Olgunluk Çağıdır	291
Gençlik, Meslek Edinme ve İş Sorumluluğu	
Kazanma Çağıdır	293

Gençlik, Yetkinlik ve Özerklik Çağıdır	295
Gençlik, Genç Erkeklerin Baba Ocağından Ayrılma Çağıdır	298
Gençlik, Aşk ve Evlilik Çağıdır	299
Uygun Biri Olduğundan Emin Olmak.	303
Tanıdığınız Kişi Olduğundan Emin Olmak	306
Evlenecek Olgunluğa Sahip Olmak	309
Çiftin Cinsellik Açısından Uyumlu Olması	312
Genç Erkekler İçin Cinsel Yöneliş Testi.	313
Eş Adayı İçin Cinsel Yöneliş Testi.	314
Cinsel Uyumsuzluklar ve Cinsel Sapkınlıklar	315
Erkeklerde Cinsel Güçsüzlük	316
Erkeklerde Erken Boşalma.	317
Kadınlarda Cinsel Soğukluk.	317
Cinsel Sapkınlıklar.	318
Özdoyum.	319
Özseverlik	320
Eşcinsellik	321
Psikolojik Bir Cinsel Sorununuz Var mı?	323

Sunuş

“Son günlerde bütün hâli, tavrı, tüm davranışları, konuşması, giyinmesi, taranması, alışkanlıkları değişti. Ne yapacağımı bilemiyorum. Bu çocuğa neler oluyor böyle?”

Oğulları çocukluk çağından çıkmaya başlayan anne ve babaların, gözlerinin önünde olup bitmekte olan bütün bu gelişme ve değişmeden ürkeklik pek sık sordukları sorulardan biridir bu. Tıpkı kendilerini çaresiz hisseden pek çok anne ve babanın şu sorusu gibi: “Oğlum büyüyor! Şimdi ben ne yapmalıyım?”

Aslında korkacak, ürkecek pek bir şey yoktur. “Büyüme Deneyimi Serüveni” ya da “Bağımsızlığa Yolculuk” devam etmektedir. Tıpkı o ilk günden itibaren yaşananlar gibi... Geçirdikleri her aşama, oğullarını biraz daha bağımsızlığa doğru taşımaktadır. Emmeden yemeye, kucaktan yürümeye, evden okula, aileden açık sulara... Yani yaşam deneyim dolu denizin tam ortasına...

Aileye katılan her çocukla birlikte yeni bir serüven başlar aslında. Bağımsızlığa giden yolda yaşanan zorlu bir serüvendir bu. Bir göbek kordonuyla annesine bağlı olarak dünyaya gelen

insan yavrusu, bu kordonun kesilmesiyle çıkar yola. Her şey yolunca yordamınca bir hâle yola konulursa, genç; yolculuğun sonunda yetkin ve bağımsız bir birey olarak katılır topluma. Artık o da açık sularda yelken açacaktır. Kimi zaman sakin denizde, uygun rüzgâr altında amaçlarına doğru umutla yol alacaktır. Kimi zamansa ters esen rüzgârlarla, fırtınalarla boğuşacaktır.

Onun bütün başarılarında ve başarısızlıklarında; içinde doğup büyüdüğü aile ortamında aldığı eğitimin, edindiği kişiliğin, toplum içinde kazandığı deneyimlerin önemli bir payı olacaktır. Anne ve babanın görevi, oğullarını; bağımlılıktan tam bir bağımsızlığa ve yetkinliğe taşımaktır. Bunu da ailenin ve toplumun değerlerini, erdemlerini oğullarına yükleyerek; onun, kendisini başarıya ulaştıracak bilgi, birikim ve nitelikleri kazanmasını sağlayarak başarabilirler.

Oğulları için her zaman, her şeyin en iyisini gerçekleştirmek isteyen anneler ve babalar, görevi gençleri yetiştirmek olanlar; çoğu zaman onları geleceğe hazırlarken bir yerlerde birtakım sorunlar yaşarlar. Geçmişin tortularından, günün koşullarından, geleceğin belirsizliğinden kaynaklanan sorunlardır bunlar. Anneler, babalar, oğullar ve toplum olarak hep birlikte etkileniriz bütün bu sorunların sonuçlarından.

İşte bu kitapta, karınca kararınca bütün bu sorunları araştırdık. Öncelikle genç kuşaklara, annelere, babalara ve kendilerini gençlerimizi yetiştirmeye adayanlara yardımcı olmaya çalıştık.

Yararlı olabilmek umut ve dileğiyle...

Tuncel ALTINKÖPRÜ

BÖLÜM 1

Anneler, Babalar ve Oğullar

BİR ERKEK ÇOCUK BÜYÜTMEK

Doğan çocuk erkekse, anne ve baba olmanın coşkusu bir başka yaşanır bizim ülkemizde. Baba bir başka gururlanır, anne bir başka onur kazanır. Geleneksel bir tutumla toplum ve çevre, çocuğu erkek olan anne ve babaya farklı davranır. Baba, sırtı sıvazlanıp; *“Haydi gözün aydın! Zaten erkek adamın erkek evlâdı olur,”* diye pohpohlanır. Anne, yakm aile çevresince; *“Ne mutlu sana! Kocana erkek evlât verdin. Erkek çocuk anası!”* diye kutlanır. Bu, baba soyunun erkek çocukla sürüp gideceği düşüncesindedir. Böylece, aile ocağı bir ser, asker ocağı bir er kazanmıştır. Kökleri yüzyıllar ötesine uzanan çok eski bir kabullenıştır bu bizde. Ta Dede Korkut öykülerinde, Hanlar Hanı Han Bayındır’ın; oğlu olanı ak otağda, kızı olanı kızıl otağda, oğlu kızı olmayanı da kara otağda ağırlaması bundandır.

Gurur veren genç adamlar... Genç kızlara oranla uzun boylu, geniş omuzlu ve güçlü olurlar. Onlara güvenebilirsiniz. Ağır başlı, güven verici ve koruyucudurlar. Mücadeleyi severler. Yenilgi kabul etmezler. Sanki engeller aşmak, başarmak, üstün gelmek ve yönetmek için yaratılmışlardır. Her anne ve baba, böyle bir erkek evlâda sahip olmak ister. Ancak böylesi genç erkek evlâtlara; sevgi, özveri, bilgi, anlayış, uyum ve sabır gerektiren uzun bir süreç sonunda ulaşmak mümkündür. Çünkü olgun bir genç olmaya giden yolda, erkek çocukların önünde; kız çocukların önündeki engellerden çok daha fazlası vardır.

Üstelik bunların önemli bölümü, daha birer embriyo hâlindeyken erkek çocukların önlerine dikilmeye başlayan biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve zihinsel engellerdir. Kız çocuklar-
sa, yine embriyo döneminden başlayan bazı biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve zihinsel üstünlüklere sahiptirler. Ayrıca toplumumuz, erkek çocukların üzerine ağır beklentiler, önemli sorumluluklar yüklerken; bu beklentiler açısından kız çocuklarına daha hoşgörülü ve anlayışlı davranmaktadır.

Bu eşitsizliğin giderilmesi, mükemmel genç erkeklerin yetişebilmesi için aile, okul ve toplum; erkek çocuklara karşı daha ilgili ve destekleyici davranmalıdır. Yoksa onları bekleyen tehlikelerden birinde yitip gitmeleri işten bile değildir. Çünkü yapılan araştırmalar; erkek çocukların, kız çocuklarına oranla üç kat daha fazla yaşamsal tehlike oluşturabilecek suça karışma, kaza, vurulma ve intihar olaylarıyla yüz yüze kaldıklarını, toksit madde bağımlılıklarına yakalandıklarını göstermektedir.

Bütün bunlarda; onların küçük yaşlardan beri süregelen ataklıklarının, kavgaya olan eğilimlerinin, sosyal uyum yetersizliklerinin etkisi büyüktür. Önergenlikle birlikte kandaki erkeklik hormonu düzeyinde görülen anî ve büyük yükseliş de, erinlik ve ergenlik dönemlerinde erkek çocukların suça karışma olaylarında görülen büyük artışın nedenlerinden biridir. Bütün bu atak eğilimler, ancak ergenliğin sonlarına doğru hormonal dengelerin kurulmasının; gencin bedensel, zihinsel ve tinsel gelişimini tamamlamasının yanı sıra aile, okul ve toplumun olumlu etkileriyle denetlenebilir. Aile, okul ve toplum olarak erkek çocuklara gereksindikleri desteği sağladığımız takdirde, her yıl ziyan olan bu değerli evlâtlarımızdan pek çoğunu toplumumuza kazandırabilmemiz mümkün olacaktır.

BU ÇOCUĞA NELER OLUYOR BÖYLE?

Oğlunuz önce bir düş olarak can buldu belleğinizde. Sonra ana rahmine düştü. O anda, büyüklüğü sadece milimetrenin beşte biri kadar olan mini mini bir yuvarlakçtı. Ama aynı zamanda sizin ve eşinizin bütün kalıtsal mirasını içinde bulunduran büyük bir mucizeydi.

Doğduğunda onu kucağınıza verdiler. Ağırılığı üç kiloyu, boyu elli santimi biraz aşmıştı. Bu müthiş bir büyümeydi. Yine de kollarınızın arasında kaybolan küçücük bir şeydi. Ama sevgisi, sanki içinize sığmıyor, taşıyordu. Öyle zavallı, öyle çaresizdi ki, siz olmasanız yaşaması olanaksızdı. Onu beslediniz, koruyup gözettiliniz. Her çağrısına koştunuz, ihtiyaçlarını doyurdunuz. Ağladığında mutsuz, güldüğünde mutlu oldunuz.

Bir gün, iki ayağının üzerine dikilip kalktı. Elinden tutup kaldırdınız. Parmağınızı bırakıp sarsak adımlarla yürümeye başladığında düşecek diye ödünüz koptu. Tökezleyecek olursa zarar görmesin diye elleriniz arkasındaydı yine de.Sendeleyince tutunuz. Düşünce kaldırdınız. Yeniden denemesi için onu yüreklendirdiniz. Sonunda yürümeyi de öğrendi, koşmayı da... Siz onu hep gururla izlediniz. Hâlâ da izliyorsunuz.

Oğlunuz şimdilerde on dört, on beş yaşlarında. Boyu boyunuza yaklaştı. Doktoru ilâç verirken artık ona yetişkin dozu uyguluyor. Neredeyse genç bir erkek olma yolunda. Ancak siz, şu ara yaşadıklarınızdan hiç mi hiç mutlu değilsiniz. Hemen he-

men her gün, oğlunuzla ilgili olarak sizi tedirgin eden, sizi korkutan bir şeyler olup bitiyor. Bu yakınlarda oğlunuzla ilgili olarak yaşadıklarınıza bir türlü ne anlam ne de yön verebiliyorsunuz. Peki, ama değişen ne ki?

Bugüne kadar yanınızdan hiç ayrılmayan oğlunuz, birlikte gitmeyi düşündüğünüz yerlere artık sizinle gelmek istemiyor. Evde yalnız kalmak ya da arkadaşlarıyla birlikte olmak için diretiyor. Sizinle aynı ortamları paylaşmaktan, denetim altında tutulmaktan hiç mi hiç hoşlanmıyor. Sık sık dışarıya çıkıyor ve zamanının çoğunu yeni edindiği arkadaşlarıyla geçiriyor. Ne yaptığını, nasıl vakit geçirdiğini bilemiyor ve endişeleniyorsunuz.

Onu; giyimleri, konuşmaları, davranışları sizi tedirgin eden başka gençlerle birlikte görüyorsunuz. Bazen parkın ıssız bir yöresinde, bazen caddenin köşesinde, bazen de kendileri gibi gençlerin bulunduğu yerlerde toplanıyorlar. Birlikte maçlara, sinemalara, konserlere gittiklerini duyuyorsunuz. Karşı çıkmanıza aldırmaksızın motorsiklet kiralayıp gezip dolaştıklarını görüyorsunuz. Birçok kez arabası olan bir arkadaşının aracında rastladınız ona. Birkaç kez de portmantodan anahtarları alıp arabanızı kullanırken yakaladınız. Kimi zaman giysilerinin sigara, ağzının içki koktuğunu fark ediyorsunuz.

Rica, tembih, uyarı, tehdit, ceza kâr etmiyor. Korkuyor, endişeleniyorsunuz. Sorduğunuz sorulara açıklayıcı olmaksızın uzak yanıtlar veriyor. Kendisini izlemenizi istemiyor. Onu uzaktan gözlemenize bile öfkeleniyor. Bir yere gitmek istediğinde ağabeyinin veya kardeşinin yanına katılmasına karşı çıkıyor. Evde olduğu vakitlerde zamanının çoğunu odasında tek başına geçiriyor. Şaşkın, ne yapacağını bilmez, tutarsız davranışları var. Sinirli de... Sanki bir şeylere kızmış da öfkesini kimden çıkaracağını bilemiyor. Sık sık anlamsız tartışmalar çıkartıyor.

Yapacağı her şeyde sizin düşüncelerinizi sorar, sizin önerilerinizi alır, sizin çözümlerinizden yararlanırken şimdi neyi nasıl yapacağına hep kendi karar vermek istiyor. Kendisine yol yordam gösterdiğinizde bunları benimsemediği gibi kızıyor, sinirleniyor. “*Ben çocuk değilim!*” deyip karşı çıkıyor. Giyimine, kuşama, saç modeline, davranışlarına, seçimlerine kimseyi karıştırtmıyor. “*Nasıl giyineceğim, nasıl davranacağım, kimlerle arkadaşlık edip etmeyeceğim, kimlerle görüşüp görüşmeyeceğim yalnız beni ilgilendirir.*” diyor.

Bugüne kadar hiç karışmadığı, eşinizle başbaşa karar verdiğiniz ailevi konularda fikirler öne sürüyor. O yıl tatilinizin nerede geçirilebileceği konusunda farklı öneriler getiriyor. Üstelik yıllardan beri kullandığınız, size hiçbir sorun çıkartmayan arabanızı değiştirmenizi istiyor. Aile bütçesinin daha verimli, daha doğru tasarlanabileceğini savunuyor. Kardeşlerini yönetmeye kalkıyor. Ablalarına karışıyor. Arkadaşlarıyla birlikte tatile çıkmaktan, otostop yapmaktan söz ediyor. Siyasal ve toplumsal konularda benimsenmesi ve onaylanması güç tezler ortaya atıyor. Bütün bunlar yetmezmiş gibi araba kullanışınızı, yaşama alışkanlıklarınızı; konuşmanızı, giyinişinizi, davranışınızı, ailenizi yönetme tarzınızı, arkadaşlarınızı, kişiliğinizi eleştiriyor.

“*Bu çocuğa neler oluyor böyle?*” diye soruyorsunuz kendi kendinize. Acaba kişiliği mi değişiyor? Sizin geçtiğiniz aşamalardan geçmiş, oğullarını büyütmüş dostlarınızla dertleşiyorsunuz. Sizi anlamlı bakışlarla süzüp, “*işin zor dostum!*” diyorlar. “*işin çok zor...*” Sakın ha korkmayın. Paniğe kapılmayın. Oğlunuz yalnızca büyümeye devam ediyor. Üstelik asıl korkan ve paniğe kapılan o... Yalnız bunu size ve çevresine belli etmemeye çalışıyor.

Oğlunuz, bedeninde ve kişiliğinde kendisini şaşırtan, ürküten gelişmeler yaşıyor. Elleri, ayakları büyüyor. Kolları, bacakları, boyu uzuyor. Kasları gelişiyor. Yüzü sivilceleniyor, sesi değişiyor. Sakalları çıkıyor, bedeni kılalanıyor. Onun hep gelme-

sini düşlediğiniz dönemin eşliğinden atlamaya çalışıyor. Bir delikanlı, genç bir erkek olmak için çabalıyor. Çocuk olmaktan, çocuk gibi davranılmaktan kurtulmak, yetişkinler arasında kendine bir yer açmak istiyor. Aile içindeki konumunu değiştirmek, kendi bağımsız, özerk, kendine özgü kişiliğini geliştirmek ve bunu sizlere onaylatmak için uğraşiyor. Bunun bunalımlarını yaşıyor. Bunun savaşını veriyor. Bunun sancılarını çekiyor.

Zaten siz de daha doğduğu günden itibaren onun bir gün yetişkin genç bir adam olmasını düşlememiş miydiniz? Onu bu hayallerle besleyip büyütmemiş, okula bu beklentilerle götürüp getirmemiş miydiniz? İşte bakın, oğlunuz boyunuza yaklaştı. Düşlerinizin, hayallerinizin gerçekleşmesine pek az bir zaman kaldı. Bunu başarabilmesi için oğlunuzun şimdi her zamankinden daha fazla sevginize, sevecenliğinize, ilginize ve desteğinize gereksinmesi var.

Bu dönem onun için, daha önce aşmayı başardığı süt dişlerini çıkartmaktan; yürümeyi, konuşmayı başarmaktan, okula başlamaktan daha zor, daha çetin bir dönem. Çünkü o, bu bunalımları aşmaya çalışırken anne ve babasını daima yanında, daima arkasında bulmuştu. Hep onların desteğini, yardımını almıştı. Oysa gençlik çağının bunalımlarıyla uğraşan delikanlılar, genellikle anne ve babalarını yanlarında değil, karşılıklarında bulurlar. Bu çağın gereklerini yerine getirmeye, sorunlarının üstesinden gelmeye çalışırken, bir de o güne kadar tek güven ve sevgi kaynakları olan anne ve babalarıyla çatışırlar. Bu da onlar için başa çıkmakta zorlanacakları başka bir bunalım ve sarsıntı nedeni olur.

Unutmamak gerekir ki canlılar dünyasının hiçbir üyesinde yetişkinlik dönemine geçiş insan yavrusununki kadar uzun sürmez. Kuş yavruları, yumurtadan çıktıktan bir iki ay sonra uçabilecek, beslenebilecek, yaşamlarını kendi başlarına sürdürebileceklerdir.

lecek bir düzeye gelirler. İnsandan sonra en uzun bağımlılık dönemine sahip olan şempanze yavruları bile, doğumlarını izleyen dört- beş ay içinde özerkliklerini kazanırlar. Çünkü hiçbir canlı yavrusunun içine atılacağı ortam, insan yavrusunununki gibi karmaşık bir ilişkiler ağı özelliğinde değildir. Onların birer yetişkin olmalarına yeten beslenme, kendini koruma ve üreme etkinlikleri; doğuştan kazanılmış içgüdülerle gerçekleşebilmektedir. Oysa insan yavrusunun bir yetişkin olarak topluma katılabilmesi için, oldukça uzun süren bir bedensel gelişme dönemini aşması; fakat bundan da daha önemli olarak psiko-sosyal olgunluğunu kazanması gerekmektedir. Gençler, bunu ancak ailelerinin yardım ve desteğiyle başarabilirler.